

Iz izlaganja mag. Kanić:

Grad Ivanić-Grad je grad površine od 173,57 km² udaljen 40-ak km od Zagreba. Sam grad Ivanić-Grad ima 9379 stanovnika, dok cijelo gradsko područje ima 14.548 stanovnika., od čega je 3 196 stanovnika starije od 60 godina (koeficijent starosti 22, RH 24,1)¹ Ivanić-Grad smo uzeli kao primjer grada u kojem su starije osobe vrlo aktivni članovi zajednice i moglo bi se reći da pokreću društveni i kulturni život lokalne zajednice. Ovaj primjer gledamo kroz kontekst međugeneracijske solidarnosti kao primjer dijaloga mlađih i starijih građana i kao nastavak na uvodni tekst – trebao vam je netko reći, tj. da jedni drugima imamo što reći.

Na to upozorava i Zelena knjiga iz 2005.

Naša društva tako moraju pronaći nove načine da iskoriste potencijal mladih i starijih

građana te svoje zajednice. Za suočavanje s prije navedenim promjenama bit će potreban doprinos svih sudionika: potrebno je razviti nove oblike solidarnosti između generacija, uzajamne podrške i prijenosa znanja i iskustva (Zelena knjiga, 2005.).

Starije osobe mogu se uključiti u nekoliko udruga, od čega se posebno trećom dobi bave dvije: Udruga umirovljenika i građana "Treća dob" Ivanić – Grad i Gradska udruga umirovljenika Ivanić-Grad.

Udruga umirovljenika i građana "Treća dob" Ivanić – Grad postoji 5 godina i broji oko 300 članova. Kao što i naziv govori, otvorena je svim građanima, bez obzira na starosnu dob čime potiču međugeneracijsku solidarnost. Njihove su aktivnosti orgniziranje plesa za članove udruge i prijatelje; organizacija edukativnih putovanja; dramska radionica, kulturno-umjetničko društvo; povezivanje i druženje s udrugama treće dobi iz drugih gradova RH. U udruzi imaju i mlađih članova. Kao problem ističu nedostatak prostora za svoju udrugu što bi im omogućilo realizaciju više projekata i sadržaja.

Osim ovih aktivnosti koje se ipak više-manje odnose na članove udruge, nas zanima kako oni sudjeluju u aktivnostima gradske zajednice i ostvarenju međugeneracijske solidarnosti. U tome su najvažnije dvije aktivnosti: organiziranje međužupanijskog karnevala i odlazak na more svake nedjelje.

Tradicija ovog karnevala u Ivanić-Gradu traje više desetljeća, a posebitost djelatnosti ove udruge je što je ona preuzela održavanje ovog događaja i na taj način očuvanja tradicije. Drugim riječima, da

¹ *Age coefficient is the percentage of the population aged 60 and over in the total population. It is the basic indicator in measuring the ageing level. When it exceeds 12%, it means that the population of a particular area entered the ageing process.).

oni to ne održavaju, tradicionalni karneval Ivanić-Grada bi propao (iako ima još nekoliko karnevalskih događaja u našem gradu). Naravno, na karnevalu sudjeluju i ostale građanske udruge. Time naravno pridonose i društvenom životu grada i promociji grada na nacionalnoj razini.

Druga je aktivnost odlazak na nedjeljno kupanje. Vjerojatno vam je poznata gospodarska situacija RH i mnogi građani nisu u mogućnosti otići na ljetovanje. Ova udruga organizira svake nedjelje u ljetnim mjesecima odlazak na jednodnevno kupanje. Odlaze građani različite dobi, od djece, mladih, građana zrele dobi do samih starijih osoba. S tim se odlascima krenulo prije 7 godina, vrlo sramežljivo su se građani priključivali, a danas je to najnormalnija ljetna aktivnost (poznata kao „na more s penzićima“).

Gradska udruga umirovljenika Ivanić-Grad još je zanimljiviji primjer. Iako Udruga postoji od 1950 godine, značajne promjene su se dogodile 2013. godine kada je vodstvo udruge preuzeo tada 47-godišnji umirovljenik Domovinskog rata. Kako i sam navodi u intervjuu koji sam s njim vodila u svrhu ovog izlaganja, postojao je obostrani strah od nove uloge; stariji da ih vodi mlađa osoba, i njega da ga prihvate. Tada je Udruga brojala 650 članova, sada ih je 900. Aktivni članovi mogu biti osobe koje su u mirovini (neovisno o dobi) te podupirajući članovi, neovisno o dobi. Razlika je što podupirajući ne mogu sudjelovati u izvršnim tijelima udruge i donositi odluke. Predsjednik je, preuzevši ulogu, krenuo i novim načinom vodstva koje se temelji na tome da članovi budu što je više moguće aktivni; okrenuo se traženju sponzora i suradnjom s gospodarstvom i gradom; medijska pristupnost i razvijanje aktivnosti. Tako sad udruga broji 900 članova. Program udruge je bogat: ponedjeljkom se održava likovna radionica; utorkom i četvrtkom vježbanje; srijedom kreativna radionica; petkom dramska skupina. Subotom od 19-24h ples. Same ove aktivnosti su vrlo značajne za zadovoljenje potreba osoba starije dobi, no u našem kontekstu su zanimljive zbog sljedećih elemenata:

- Predsjednik udruge je najmlađi predsjednik udruge umirovljenika u Hrvatskoj. Njegova znanja i vještine koje je stavio u službu udruge značajno su doprinijele aktiviranju samih članova udruge, ali i otvaranju granica udruge prema cijeloj zajednici. Njegovo viđenje svijeta je doprinijelo razvoju aktivnosti kojih su se sami članovi bojali. Tako je npr. s ciljem približavanja novih tehnologija (kompjuter i interneta) odmah pokrenut tečaj informatike. Program je provela informatička udruga iz Ivanić-Grada i to tako da je uz svakog polaznika bio član informatičke udruge, što su sve mlađe osobe. Potaknuo ih je da sami uredi svoj prostor, stariji su zazirali, no kad su počeli, bili su ohrabreni i na kraju je bilo i previše „radnika“. Sad je oronula zgrada koju je Grad dao potpuno obnovljena. Time su dali dobar primjer supsidijarnosti i kako se uz volju i trud može puno napraviti, bez obzira na fizičke sposobnosti. Predsjednik udruge također ima puno kontakata i razvijenu socijalnu mrežu koju je iskoristio

za sponzorstva i donacije (darivanje za tombole koje se igraju subotom na plesu; popusti...), što je ostvarenje društveno odgovornog poduzetništva. U pravilu gospodarstvenici nisu previše zainteresirani za siromašnu umirovljeničku populaciju. Ovo pokazuje primjer koji je VIP iz reklame želio negativno prikazati – starije osobe kao nezanimljive za potrošačko društvo.

- Medijska prisutnost: također zahvaljujući vještinama mlađeg predsjednika, udruga je značajno prisutna u medijima (lokalne novine; lokalne i nacionalne televizijske postaje; lokalna i nacionalna radio postaja). Time promoviraju sam grad, ali i rade senzibilizaciju građana RH za osobe starije dobi kao aktivne građane. U emisiji imaju nagradnu igru i tako uključuju u svoje programe druge građane (dobitnike) te time potiču aktivnosti drugih građana.
- Otvorenost svim građanima da se učlane kao podupirajući članovi i tako sudjeluju u različitim radionicama i aktivnostima udruge. Tako sada ima 100 podupirajućih članova. Mlađi članovi osobito su od pomoći za pomoć drugim članovima udruge kod transfera znanja i pomoći kod fizičkih poslova. Radionici „Vježbajmo zajedno“ je pristupilo mnogo građana srednje i zrele dobi čime se doprinosi kvaliteti života građana Ivanić-Grada.
- Poticanje volonterstva i međugeneracijske solidarnosti: voditelji radionica su osobe srednje i zrelije dobi koje volonterski vode radionice. Svojim primjerom potiču na volonterstvo i druge, a njihova prisutnost olakšava pristup drugih građana. Time je narušena predrasuda o dosadnim i nesposobnim umirovljenicima.
- Razvoj civilnog društva: ova je udruga najaktivnija udruga u gradu. Svojim aktivnostima služi kao primjer drugim udrugama.

Ovo možemo povezati i vidjeti kao primjer dobre prakse vezane uz preporuke internacionalnih dokumenata: Tako je u *León Ministerial Declaration iz 2007. godine* naglašena važnost javnog djelovanja društvenih grupacija i jačanja osjetljivosti za potencijale mladih i starih kako bi se razumjelo starenje i međugeneracijska solidarnost.

“We are committed to promoting intergenerational solidarity as one of the important pillars of social cohesion and of civil society”. “We encourage initiatives that raise public awareness of the potential of young people and of older persons and that promote the understanding of ageing and intergenerational solidarity.” (UNECE 2007, p. 4)

(Uvjereni smo da je promocija međunarodne solidarnosti jedna od najvažnijih stupova socijalne kohezije i civilnog društva. Podržavamo inicijative koje jačaju javnu osjetljivost za potencijale mladih ljudi i starijih osoba i koje tako promoviraju razumijevanje starenja i međugeneracijske solidarnosti).

Vezano uz ovaj primjer Ivanića, zanimljivo ga je povezati s drugim preporukama 2012 Vienna Ministerial Declaration Ensuring a society for all ages: Promoting quality of life and active ageing koji daje preporuke u poglavlju IV.

Intergenerational solidarity is maintained and enhanced by:

(a) Promoting and strengthening multigenerational dialogue and intergenerational learning by all stakeholders, including governments, non-governmental organisations, the private sector, the media and the general public. (sponzorstva, prostor od gradskih vlasti, mediji, nastupi, voditelji radionica)

(Promoviranje i jačanje međugeneracijskog dijaloga i međugeneracijskog učenja svih dionika, uključujući vladu, nevladine organizacije, privatni sektor, medije i generalno javnost)

(g) Combating ageism through awareness campaigns and by encouraging the media

and other opinion-making actors to give an age-balanced image of society, highlight the

positive aspects of ageing, develop non-discriminatory images of older persons, and

disseminate information about ageing as a natural phase in individual development.

(Boriti se protiv negativnog poimanja starenja kroz kampanje i osnaživanjem medija i drugih aktera koji sudjeluju u oblikovanju javnog mijenja kako bi se postigla slika dobno uravnoteženog društva, naglašavati pozitivne aspekte starenja, razvijati nediskriminatorne slike starijih osoba i širiti informacije o starenju kao prirodnoj fazi u osobnom razvoju).

(b) Improving cooperation between youth organisations and older persons' organisations.

(informatičke radionice)

(Jačati suradnju između organizacija mladih i organizacija starijih osoba)

(c) Recognizing the value of and fostering the joint volunteering of people of all

ages. (voditelji) (Prepoznavati vrijednost i jačati volonterstvo ljudi svih dobi).

Ono što je zanimljivost ivanićkih umirovljenika jest *zabava* koja nestaje ili je lišena ljudskih odnosa u današnjem potrošačkom društvu. Još u vrijeme moje mladenačke dobi znali smo uvijek gledati zabave (plesnjake) subotom (jer je prostor u centru grada) i komentirati da se *penzići* u ovom gradu

najbolje zabavljaju, a taj komentar vrijedi još i danas. Nažalost, u gradu je obrnuta situacija od one pretpostavljene: mladi nemaju svoje klubove, ne udružuju se u udruge, nemaju čak ni mjesto za izaći nego vrijeme provode na loš i nekvalitetan način. Tako da su umirovljenici grada Ivanić-Grada primjer supsidijarnosti i kako se sam organizirati i pokrenuti. A što je na tragu uvodne reklame i rečenice “Trebali su vam reći”.

Koje vrijednosti promoviraju dakle ovakve udruge starijih građana, tj. što to oni imaju reći?

Prvo – *promoviraju kvalitetu života*. Podsjećaju da je život puno više od samog rada. Kroz njihovo druženje, ples, rekreaciju, izlete, radionice progovaraju o temeljnim ljudskim potrebama sna, odmora, druženja i kretavnog rada i time svog potpunog ostvarenja kao ljudskog bića gledanog antropološki kroz prizmu tijela, duše i duha i čovjeka kao društvenog bića. Vienna Ministerial Declaration o tome kaže: *Empowering people to realize their potential for physical, mental and social wellbeing throughout the life course and to fully participate in society according to their needs, desires and capacities*. (Osnaživati ljude da ostvare svoj potencijal za fizičko, mentalno i društveno blagostanje kroz životni ciklus i i u punini sudjelovati u društvu u skladu s njihovim potrebama, željama i mogućnostima).

Drugo – *umjerenost i skromnost* kao suprotnost ostvarenju kroz materijalno blagostanje. Umirovljenici imaju niska primanja i udruge su usmjerene na samostalno financiranje. U skladu s budžetom udruga, pokazuje se kako se može ostvarivati opće dobro temeljeno na zajedništvu i osobnom zalaganju. I ukazuju na negativnosti i načine nadilaženja profitu usmjernog društva.

Treće – Svojim primjerom pokazuju upozoravaju na važnost društvenih odnosa i druženja koje je sve rijeđe u današnje vrijeme. Time naglašavaju *važnost zajedništva i solidarnosti* nasuprot individualizmu.

Četvrto - nametnuli su se kao jedna od najaktivnijih udruga i time pokazuju dobar primjer drugim udrugama i *razvijaju načelo supsidijarnosti*.

Peto – *čuvanje i prenošenje tradicije i znanja*.

Vezano za spomenuti odnos mladi – stari, zaključak mogu biti riječi predsjednika Gradske udruge umirovljenika: „Žalosno je da mnogi današnji mladi ljudi smatraju umirovljenika kao teret, a oni su, to se zaboravlja, dok su radili izdvajali i izdašno ulagali u sve ono što mi danas imamo. Za nekoliko godina ovi ljudi – što sada rade doći će u našu poziciju, bit će umirovljenici. Poruka je za njih – na zaboravite – godine brzo prolaze i vi ćete doći na naše. Moramo svi zajedno biti osjetljivi prema toj

kategoriji jer *ona prije svega zaslužuje lijepu riječ – trebamo umirovljenike dobro saslušati*. Istina, oni više ne mogu s nama trčati 100 metara, ne mogu dizati teret, ali mogu nam podariti svoje golemo znanje i bogato iskustvo da bismo mogli lakše prebroditi sadašnje nevolje.“ Hrvatski umirovljenički list, veljača 2014.